

Mål C-633/20**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

25 november 2020

Domstol som begär förhandsavgörande:

Bundesgerichtshof (Tyskland)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

15 oktober 2020

Klagande: Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.**Motpart:**

TC Medical Air Ambulance Agency GmbH

Saken i det nationella målet

Direktiven 2002/92 och 2016/97 – Begreppet försäkringsförmedlare – Huruvida nämnda begrepp omfattar ett företag som erbjuder konsumenter medlemskap i en gruppförsäkring som det har tecknat samt ytterligare tjänster mot ersättning till skydd mot sjukdom eller olycksfall i utlandet

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av unionsrätten, artikel 267 FEUF

Fråga som hänskjuts för förhandsavgörande

Följande fråga beträffande tolkningen av artikel 2.3 och 2.5 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling (EGT L 9, 2003, s. 3) och artikel 2.1 leden 1, 3 och 8 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 av den 20 januari 2016 om

försäkringsdistribution (omarbetning) (EUT L 26, 2016, s. 19) hänskjuts till Europeiska unionens domstol med begäran om förhandsavgörande:

Ska ett företag som i egenskap av försäkringstagare innehar en medicinsk försäkring för utlandsresor samt en försäkring som täcker kostnader för hemtransport från utlandet och inom landet hos ett försäkringsföretag i form av en gruppförsäkring för sina kunder, och som saluför medlemskap till konsumenter som ger rätt till försäkringstjänster vid ett insjuknande eller ett olycksfall i utlandet, samt erhåller ersättning för det förvärvade försäkringsskyddet från de medlemmar som värvats, anses vara en försäkringsförmedlare i den mening som avses i artikel 2.3 och 2.5 i direktiv 2002/92/EG och artikel 2.1 leden 1, 3 och 8 i direktiv (EU) 2016/97?

Anförda unionsrättsliga bestämmelser

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/92/EG av den 9 december 2002 om försäkringsförmedling, särskilt artikel 2.3 och 2.5

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/97 av den 20 januari 2016 om försäkringsdistribution (omarbetning), särskilt artikel 2.1 leden 1, 3 och 8

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 Motparten, TC Medical Air Ambulance Agency GmbH (nedan kallad TC) ger marknadsföringsföretag i uppdrag att genom dörrknackning erbjuda konsumenter att mot ersättning gå med i ”TC Medical Air Ambulance Agency GmbH:s medlemsgemenskap”. Medlemskapet ger rätt att utnyttja olika tjänster vid ett insjuknande eller ett olycksfall i utlandet. Detta omfattar ersättning för nödvändig sjukvårdande behandling och nödvändiga sjuktransporter, organisering och genomförande av sådana transporter samt driften av en larmcentral som kan nå via telefon.
- 2 TC har ett avtalsförhållande med ett bolag som tillhandahåller vissa av försäkringstjänsterna genom sin medicinska personal och sitt flygplan samt organiserar den larmcentral som är tillgänglig dygnet runt. För detta betalar TC en ersättning. TC har i egenskap av försäkringstagare tecknat en gruppförsäkring hos ett försäkringsföretag genom vilket bolagets kunder erhåller försäkringsskydd inom ramen för en medicinsk försäkring för utlandsresor samt en försäkring som täcker kostnaderna för hemtransport från utlandet och inom landet.
- 3 Varken TC eller det företag som TC har anlitat för att värva kunder har något tillstånd för försäkringsförmedling enligt nationell rätt.
- 4 Klaganden, Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände (federala förbundet för konsumentcentra och konsumentföreningar, Tyskland,

nedan kallat Bundesverband), anser att TC:s verksamhet strider mot konkurrensrätten. Bundesverband anser i huvudsak att TC bedriver en försäkringsförmedling för vilken det krävs ett tillstånd. Därför har Bundesverband väckt talan vid nationell domstol och yrkat att TC ska åläggas att underlåta att erbjuda, respektive låta erbjuda konsumenter avtal om att gå med i en försäkringsgemenskap utan ett sådant tillstånd som krävs för försäkringsförmedling.

- 5 Landgericht biföll talan. Efter TC:s överklagande ogillade appellationsdomstolen talan. Bundesverband överklagade därefter till Bundesgerichtshof som har att avgöra tvisten.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 6 Den avgörande frågan för att talan ska kunna bifallas är huruvida TC behöver ett tillstånd enligt nationell rätt för förmedling av de medlemskap som bolaget saluför till konsumenter mot ersättning. Svaret på denna fråga beror i sin tur på tolkningen av artikel 2.3 och 2.5 i direktiv 2002/92 och av artikel 2.1 leden 1, 3 och 8 i direktiv 2016/97.
- 7 Som grund för ogillandet av överklagandet anförde appellationsdomstolen att TC inte kan klassificeras som försäkringsförmedlare i den mening som avses i nationell rätt. Enligt nationell rätt kan endast den som själv varken är försäkringstagare eller försäkringsgivare vara försäkringsförmedlare. Så är inte fallet vad gäller TC. TC är försäkringstagare hos det företag där det i eget namn har tecknat ett gruppförsäkringsavtal för någon annans räkning. Dessutom erbjuder TC genom tillhandahållandet av en larmcentral samt organiseringen och genomförande av hemtransport vid sjukdomsfall självständiga tjänster som går utöver de tjänster som omfattas av gruppförsäkringen.
- 8 Talan rör de avtalshandlingar som TC använde i september 2017. Sedan dess har direktiv 2002/92 upphävts med verkan från den 1 oktober 2018 och ersatts av direktiv 2016/97, och vid genomförandet av sistnämnda direktiv har även det rättsläge som var tillämpligt i förevarande tvist ändrats.
- 9 Enligt nationell rätt, såväl i tidigare som i den aktuella lydelsen, utgör en försäkringsförmedlare den som i egenskap av representant för ett eller flera försäkringsbolag har anförtrotts förmedling eller ingående av försäkringsavtal, eller som i egenskap av försäkringsmäklare övertar förmedling eller ingående av försäkringsavtal, utan att ha anförtrotts någon sådan uppgift från ett försäkringsföretag.
- 10 I tysk rättspraxis och tysk doktrin anses därför till övervägande del att en försäkringstagare från en gruppförsäkring som mot ersättning saluför medlemskap i denna gruppförsäkring varken ska anses utgöra försäkringsförmedlare eller ha en liknande ställning som en förmedlare.

- 11 Det finns emellertid också de som förespråkar att en försäkringstagare av en gruppförsäkring kan utgöra försäkringsförmedlare om denne inte ingår i gruppförsäkringen i försäkringstagarnas intresse, utan i eget ekonomiskt intresse.
- 12 Huruvida och i så fall under vilka förutsättningar den som är försäkringstagare av en gruppförsäkring kan anses utgöra försäkringsförmedlare kan inte med säkerhet utläsas av direktiv 2002/92 och direktiv 2016/97, vilket har ersatt förstnämnda direktiv, samt av EU-domstolens hittillsvarande praxis i detta avseende.
- 13 Enligt EU-domstolens praxis har de verksamheter som anges i artikel 2.3 första stycket i direktiv 2002/92 en vid betydelse. I bestämmelsen definieras begreppet försäkringsförmedling som verksamhet som består i att lägga fram, föreslå eller utföra annat förberedande arbete inför ingåendet av försäkringsavtal, eller att ingå sådana avtal, eller att bistå vid förvaltning och fullgörande av sådana avtal, särskilt vid skada. Således utgör respektive verksamhet i sig försäkringsförmedling av de verksamheter som räknas upp i artikel 2.3 första stycket i direktiv 2002/92 (dom av den 31 maj 2018, Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag m.fl., C-542/16, EU:C:2018:369, punkt 37). Detta resonemang gäller i samma utsträckning för de verksamheter som anges i artikel 2.1 punkt 1 i direktiv 2016/97. Det där definierade begreppet försäkringsdistribution omfattar bland annat att ge råd om, föreslå eller utföra annat förberedande arbete inför ingåendet av försäkringsavtal eller att ingå sådana avtal eller att bistå vid förvaltning och fullgörande av sådana avtal, särskilt vid skada.
- 14 Det verkar möjligt att TC skulle kunna betraktas som en försäkringsförmedlare i denna bemärkelse på grund av de tjänster som TC erbjuder.
- 15 För en vid tolkning av begreppet försäkringsförmedlare talar dessutom skälen i båda direktiven.
- 16 I både direktiv 2002/92 och direktiv 2016/97 är utgångspunkten att försäkringsprodukter kan distribueras av olika slag av personer eller institut. I direktiv 2002/92 anges agenter, mäklare och kreditinstitut ("bancassurance"-aktörer) (skäl 9), och i direktiv 2016/97 anges dessutom försäkringsföretag, resebyråer och biluthyrningsföretag (skäl 5). För att aktörerna ska behandlas lika och för att hänsyn ska kunna tas till kundskyddet, bör alla dessa personer eller institut omfattas av båda direktiven. Direktiv 2016/97 har därvid ett tillämpningsområde som onekligen är mer långtgående än direktiv 2002/92 (skälen 7 och 8 i direktiv 2016/97). Direktiv 2016/97 har som angivet mål att konsumenterna bör åtnjuta samma skyddsnivå oberoende av skillnader mellan olika distributionskanaler (skäl 6).
- 17 Av detta skäl framgår inte att försäkringsagenter och försäkringsmäklare i direktivet uteslutande betraktas som försäkringsförmedlare.
- 18 Det syfte som eftersträvas med direktiven 2002/92 och 2016/97 talar även för att den som – i likhet med TC – saluför medlemskap i en gruppförsäkring till konsumenterna mot betalning av ersättning ska anses utgöra försäkringsförmedlare.

Genom den registreringskyldighet som föreskrivs i dessa direktiv ska säkerställas att den som verkar som försäkringsförmedlare uppfyller höga yrkeskrav rörande kompetens, god vandel, skydd genom ansvarsförsäkring och ekonomiska resurser (se skälen 14 och 16 i direktiv 2002/92). Detta ska dels säkerställa en hög professionell nivå för försäkringsförmedlingen och harmoniseringen av förmedlingsmarknaden i EU genom att undanröja hinder för etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, dels att förbättra konsumentskyddet, det vill säga skyddet för försäkringstagarna, på detta område (se dom av den 17 oktober 2013, EEAE m.fl., C-555/11, EU:C:2013:668, punkt 27).

- 19 För kunder som vill skydda sig mot en viss risk saknar det i ekonomiskt hänseende betydelse huruvida de erhåller försäkringsskyddet direkt som försäkringstagare eller indirekt genom ett företag i egenskap av försäkrade genom en gruppförsäkring. Därför förefaller det inte motiverat att ställa olika krav på den person som ger kunderna ett försäkringsskydd mot betalning av en ersättning beroende på huruvida kunden har ställning som försäkringstagare eller försäkrad. Det konsumentskydd som eftersträvas med direktiven 2002/92 och 2016/97 skulle därför kunna motivera att personer som i likhet med TC saluför medlemskap i en gruppförsäkring i eget ekonomiskt intresse betraktas som försäkringsförmedlare.
- 20 I skäl 49 i direktiv 2016/97 hänvisas, till skillnad från direktiv 2002/92, till gruppförsäkringar. Av detta skäl framgår visserligen att kunden och inte försäkringsförmedlaren är försäkringstagare när det gäller gruppförsäkringar. Det täcker emellertid inte samtliga fall av gruppförsäkringar, utan endast sådana där de individuella medlemmarna inte kan fatta individuella beslut om att ansluta sig. I förevarande mål föreligger det emellertid inte någon sådan anslutningskyldighet för konsumenterna.